

Brüssel, 21. mai 2026
(OR. en)

9065/26

TOUR 22
COMPET 547

MÄRKUS

Saatja: Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja: Nõukogu

Teema: Järeldused, mis käsitlevad säästva ja konkurentsivõimelise turismi
ülesehitamist tulevikus
– *Heakskiitmine*

EELNÕU: NÕUKOGU JÄRELDUSED,

mis käsitlevad säästva ja konkurentsivõimelise turismi ülesehitamist tulevikus

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

1. VÖTTES ARVESSE Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 6 ja 195 seoses Euroopa Liidu tegevusega liikmesriikide meetmete toetamisel, koordineerimisel ja täiendamisel turismi valdkonnas, võttes nõuetekohaselt arvesse liikmesriikide ja liidu vastavaid pädevusvaldkondi ning subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtet;
2. TULETADES MEELDE oma 1. detsembri 2022. aasta järeldusi Euroopa turismi tegevuskava 2030¹ (edaspidi „tegevuskava“), turismi üleminekujuhiste² ja Palma deklaratsiooni kohta;
3. TUNNISTADES kestlikkuse kolmemõõtmelist – majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast – olemust, mis peab olema turismipoliitika lahutamatu osa;
4. TUNNISTAB turismi majanduslikku osakaalu ELis – 2024. aastal moodustas turism ligikaudu 7 % ELi kogulisandväärtusest ning turismiga oli seotud 10 % ELi töökohtadest ja 4,6 miljonit ettevõtjat,³ millest 99 % on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEde),⁴ samuti turismisektori panust liidu üldisesse konkurentsivõimesse, märkides, et mõnes piirkonnas on turism majanduse struktuuriline tugisammas;

¹ 15441/22.

² [Turismi üleminekujuhised](#).

³ Industrial Ecosystems Report („Aruanne tööstusökosüsteemide kohta“).

⁴ Euroopa Komisjon, siseturu, tööstuse, ettevõtluse ja VKEde peadirektoraat, [Tööstusökosüsteemide näitajate tulemustabel](#) (2023).

5. TUNNISTAB turismi valdkonnaülest olemust ja sellise tõhusa mitmetasandilise valitsemise tähtsust liidus, millesse on kaasatud komisjon, liikmesriigid ning asjakohasel juhul piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, sihtkoha turundusorganisatsioonid, turismitööstus ja muud asjaomased osalejad, näiteks kutseliidud, et hõlbustada koostööd ja heade tavade vahetamist ning parandada koordineerimist asjaomaste poliitikavaldkondade ja sektorite vahel, tuginedes samal ajal olemasolevatele raamistikele ja vahenditele ning vältides tarbetut dubleerimist;
6. PEAB TERVITATAVAKS komisjoni 16. detsembri 2025. aasta aruannet nõukogule tegevuskava rakendamise kohta⁵ (edaspidi „aruanne“), MÄRGIB, et aruande kohaselt esineb rakendamisel endiselt vajakajäämisi liikmesriikides ja selle viies prioriteetses valdkonnas, sealhulgas mitmetasandilises valitsemises, ning TUNNISTAB vajadust suuremate ja sidusate jõupingutuste järele nende vajakajäämistele kõrvaldamiseks;
7. RÕHUTAB, et kestliku, konkurentsivõimelise ja vastupidava turismi ökosüsteemi loomiseks on vaja võimaldada turismiettevõtetal, eelkõige VKEdel, sihtkohtadel ja muudel asjaomastel osalejatel, mobiliseerida ja parimal viisil kasutada asjakohaseid ELi vahendeid ja instrumente, sealhulgas lihtsustatud ja parema juurdepääsu kaudu kättesaadavatele ELi rahalistele vahenditele ja rahastamisele, tehnilisele abile ja nõustamistoele, samuti struktureeritud suutlikkuse suurendamise, vastastikuse õppimise ja heade tavade vahetamise kaudu;
8. TUNNISTAB, et geopoliitilised pinged, majanduslik ebakindlus, kliimamuutuste süvenev mõju, loodusvarade ülekasutamine ja nappus, tasakaalustamata turism, tehnoloogia kiire areng ja püsiv tööjõupuudus mõjutavad nii turismisektorit kui ka kohalikke kogukondi sihtkohtades, näiteks ootamatute ühenduvushäirete või muutuste näol nõudluses ja liikuvuses;

⁵ 17007/25.

9. RÕHUTAB, et turism on liidus kestliku majanduskasvu, tööhõive, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kultuurivahetuse peamine liikumapanev jõud, sealhulgas maa-, ranniku-, mägi-, äärepoolseimates ja vähem külastatavates piirkondades, ning et selle arendamine peab kaitsma elanike ja kohalike kogukondade heaolu, säilitama loodus- ja kultuuripärandi ning aitama kaasa liidu eesmärkide saavutamisele seoses kliimaneutraalsuse, kliimamuutustega kohanemise, ringmajanduse, digiülemineku, pikaajalise majandusliku kestlikkuse, vastupanuvõime ja konkurentsivõimega;
10. RÕHUTAB, kui oluline on turismi ökosüsteemi jaoks aastaringne ühendatus, mis tagatakse eri transpordiliikide vahelise vastastikuse täiendavusega.
11. RÕHUTAB, et liidu turismi ökosüsteemi kestlikkus ja konkurentsivõime tugevdavad ja täiendavad üksteist, kuna kestlikkusele suunatud investeeringud, tootmis- ja tarbimistavad ja algatused, sealhulgas ressursitõhusus, ringlus, süsinikuheite vähendamine, looduse ja elurikkuse säilitamine, vee- ja kliimakerksus, võivad lõppkokkuvõttes vähendada kulusid ja riske, tõhustada tootlikkust ja kvaliteeti, parandada sihtkohtade atraktiivsust ning elanike ja turistide kogemusi ning turismi vastupidavust, samal ajal kui konkurentsivõimeline turismisektor on oluline rohe- ja digipöörde rakendamiseks vajaliku investeerimissuutlikkuse ja innovatsiooni saavutamiseks ja säilitamiseks;
12. TULATAB MEELDE, et turism on lahutamatu seotud ühtse turu hea toimimisega, ning RÕHUTAB, et sujuv, turvaline ja usaldusväärne piiriülene reisimine ning väärtus- ja tarneahelate põhjendamatu killustatuse vältimine toetavad turismis osalejate võrdseid võimalusi ning suurendavad liidu turismi ökosüsteemi kestlikkust ja konkurentsivõimet;

13. RÕHUTAB horisontaalse põhimõttena, kui oluline on vähendada olemasolevat tarbetut halduskoormust ja vältida selle taastekitamist, RÕHUTAB liidu üldeesmärki lihtsustada ELi õigusakte, et suurendada ja toetada ettevõtjate konkurentsivõimet ning ühtlustada protsesse nende jaoks, kaitstes samal ajal majanduslikke, sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid eesmärke;
14. KUTSUB komisjoni ÜLES tagama, et uute algatuste ettevalmistamisel tagatakse sidusus kehtivate õigusaktidega, vältides tarbetuid kattuvusi, ning et ettepanekuid toetaksid kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega asjakohased mõjuhinnangud, milles võetaksearvesse turismi ökosüsteemi eripära ja killustatud struktuuri ning VKEde võimalikku koormust.

Kohalikud kogukonnad ja sotsiaalne võrdsus

15. TUNNISTAB järjest suuremat turismi tasakaalustamatuse probleemi, mida iseloomustab nii üle- kui ka alaturismehk turismivoogude ja -investeeringute ruumiline ja hooajaline koondumine, surve konkreetsetele sihtkohtadele ja kasutamata jäänud võimalused mujal, ning RÕHUTAB vajadust pöörata rohkem tähelepanu äärealadel, maapiirkonnas, saartel, mägedes ja äärepoolsetes piirkondades asuvatele sihtkohtadele, et tugevdada piirkondlikku tasakaalu ja vallandada nende turismipotentsiaal;
16. RÕHUTAB ühtekuuluvuspoliitika tähtsust kestliku ja tasakaalustatud turismi arengu ning sihtkohtade vastupanuvõime toetamisel kooskõlas territoriaalsete strateegiatega;
17. JULGUSTAB liikmesriike:
 - a) süvendama oma arusaamist tasakaalustatud turismist, milleks:
 - i. kogutakse, analüüsitakse ja kasutatakse süstemaatiliselt andmeid turismivoogude ruumilise ja hooajalise koondumise, arengu ja turismiga seotud surve, väljakutsete ja kasu jaotumise kohta sihtkoha tasandil;
 - ii. parandatakse turismiandmete korrelatsiooni eluasemega seotud surve, tööturu dünaamika, keskkonnamõju ja elanike elukvaliteediga;

- b) töötatakse vajaduse korral välja ja viiakse ellu tasakaalustatud turismi riiklik ja piirkondlik poliitika, mis
 - i. edendab turismivoogude ruumilist ja ajalist ümberjaotamist kestlikul viisil, sealhulgas maa-, mägi-, saare-, äärealadele ja äärepoolseimatesse piirkondadesse ning vähem külastatavatesse linnapiirkondadesse, tagades koostöö kõigi asjaomaste osalejate vahel;
 - ii. toetab turismitoodete mitmekesistamist, suurendades veelgi kohaliku turismi väärtus- ja tarneahelate vastupanuvõimet;
- c) tugevdama kogukonna kaasatust ja sotsiaalset võrdsust, milleks
 - i. tagatakse elanike, kohalike kogukondade, mikroettevõtjate ja VKEde, turismitöötajate ja -ühenduste sisuline osalemine turismistrateegiate kavandamises, rakendamises ja järelvalves, kasutades asjakohaseid meetodikavahendeid, nagu analüüsid, uuringud ja konsultatsioonid;
 - ii. edendatakse selliseid vastutustundlikke, juurdepääsetavaid ja kaasavaid turismimudeleid (sealhulgas paremat juurdepääsu puuetega inimestele), mis jaotavad hüvesid õiglaselt, austavad kohalikku kultuuri ja vähendavad negatiivset välismõju elanike jaoks;
 - iii. kasutatakse Eurobaromeetri ja muude võrreldavate uuringute tulemusi, et jälgida kodanike arusaamu, turismi ühiskondlikku omaksvõttu ja elukvaliteeti sihtkohtades;

18. KUTSUB komisjoni ÜLES:

- a) töötama koostöös liikmesriikidega välja suunised tasakaalustamata turismiga tegelemiseks, tuginedes ELi institutsioonide, ELi eksperdirühmade ja liikmesriikide tehtud ja käimasolevale tööle vastupanuvõime ja sotsiaalse kestlikkuse valdkonnas;
- b) uurima võimalusi, mis võiksid hõlbustada elanike juurdepääsu sihtkohtades pakutavatele spordi-, kultuuri- ja muudele vaba aja veetmise võimalustele;

- c) avaldama ELi turismiplatvormil ja ELi turismi tulemustabelis turismistatistika määruse alusel kogutud statistilisi andmeid, statistilisi uuringuid ja muid uuenduslikke allikaid ning jagada parimaid tavasid tasakaalustatud turismi mõõtmise kohta;

Ühendatus ja kestlik liikuvus

19. TUNNISTAB, et usaldusväärsed, taskukohased, juurdepääsetavad, sagedased ja aastaringised õhu-, maismaa- ja veetranspordiühendused on peamine tegur, mis võimaldab turismi tasakaalustatud arengut, territoriaalset sidusust ja kodanike liikuvust, eelkõige saareliikmesriikides, saare- ja äärepoolseimates piirkondades, kus juurdepääsetavus ja majandustegevus sõltuvad peamiselt lennutranspordist, ning samuti maa- ja mägipiirkondades ning äärealadel;
20. RÕHUTAB, kui oluline on arvukate kestliku ja mitmeliigilise liikuvuse võimaluste olemasolu ning vaba liikumist takistavate tõkete vähendamine, mis aitab vähendada transpordi keskkonnamõju ning tagada häireteta turismikogemuse nii turistide kui ka elanike jaoks, ning TULETAB MEELDE kiirraudteed käsitleva komisjoni teatise⁶ asjakohasust kestliku ja ühendatud raudteetranspordi edendamisel kogu liidus;
21. TOONITAB, kui oluline on kõigi reisijate, sealhulgas piiratud liikumisvõimega ja puuetega reisijate juurdepääs transpordiliikidele, mis on kaasava turismi üks põhielemente;
22. JULGUSTAB liikmesriike
- a) koostoimes ELi transpordi- ja ühenduvuspoliitikaga rakendama tasakaalustatud turismi jaoks kohalikke, piirkondlikke, riiklikke ja piiriüleseid transpordilahendusi, mis hõlmavad kestlikke liikuvus- ja taristuvõimalusi ning parandavad juurdepääsu vähemtuntud sihtkohtadele ja tegelevad hooajalisuse aspektiga, ning pöörates erilist tähelepanu saartele, maa-, mägi- ja äärepoolseimatele piirkondadele ning äärealadele;

⁶ [COM\(2025\) 903 final „Euroopa ühendamine kiirraudtee kaudu“](#).

- b) edendama turismi jaoks kestlikke, mitmeliigilisi ja piiriüleseid ühendusi, sealhulgas rongi-, bussi-, parvlaeva- ja muude ühistranspordiliikide ning jalgrattaühendusi, kaasa arvatud sihtkohtade piires asuvaid viimase kilomeetri lahendusi, sealhulgas kaugete maapiirkondade suunas;
- c) hõlbustama ühenduvusega seotud taristu (nt laadimistaristu) ja teenuste arendamist, millest saavad ühiselt kasu kohalikud kogukonnad ja turismindus, sealhulgas juurdepääsetavad, koostalitlusvõimelised ja vajaduse korral piiriüleused ühilduvad digiteenused, mis toetavad sujuvat reisimist;
- d) koguma ja kasutama turistide liikumismustreid kajastavaid andmeid ja näitajaid, tehes seda osana riiklikest ja piirkondlikest turismiseire lähenemisviisidest;
- e) tegema piirkondlikku ja temaatilist koostööd piiriülese reisimise hõlbustamiseks, sealhulgas naaberliikmesriikidesse ja kolmandatesse riikidesse;

23. KUTSUB komisjoni ÜLES:

- a) integreerima liikmesriikide turismiga seotud ühenduvuse ja juurdepääsetavuse vajadused – sealhulgas saareliikmesriikide, saarte, äärealade ning äärepoolseimate ja eraldatud piirkondade struktuurne sõltuvus lennuühendustest ja spetsiifilised takistused – ELi transpordipoliitikasse ja transpordi planeerimisse, et toetada territoriaalset sidusust ja sihtkohtade tasakaalustatud arengut;
- b) suurendama sujuvat mitmeliigilist reisimist sihtkohtade vahel, teabe ja teenuste liikuvust ning integreeritud piletimüügilahendusi, sealhulgas koostalitlusvõime ja standardimise kaudu ning hõlbustades juurdepääsu tellitavatele liikuvusteenustele;
- c) hõlbustama heade tavade vahetamist ja koostööd kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste vahel, et parandada turistide üldist liikuvuskogemust sihtkohas;

Rohepööre ja kliimamuutused

24. TUNNISTAB, et turismi ökosüsteem on üha enam avatud kliimamuutustele ja keskkonnaseisundi halvenemisele, mis põhjustavad süsteemseid riske majanduslikule ja sotsiaalsele kestlikkusele, ning et ökosüsteemi võivad negatiivselt mõjutada äärmuslikud ilmastikunähtused, veestress, elurikkuse vähenemine ja reostus;
25. RÕHUTAB, et leevendamis- ja kohanemismeetmete kiirendamine, elurikkuse kaitsmine ja looduslike ökosüsteemide taastamine kooskõlas liidu kliima- ja keskkonnaeesmärkidega on hädavajalik, et kaitsta sihtkohtade ja turismiettevõtete pikaajalist vastupanuvõimet, atraktiivsust ja konkurentsivõimet, sealhulgas pöörates suuremat tähelepanu taastava turismi lähenemisviisile üleminekule, mis toob kasu loodusele ja sihtkohtadele;
26. KUTSUB liikmesriike ÜLES
- a) kiirendama turismivaldkonnas rohepööret kooskõlas Euroopa roheleppe, kliimaeesmärkide ja ringmajanduse poliitikaga, ning selleks:
 - i. julgustada turismiettevõtteid võtma kasutusele ressursitõhusaid, vähese süsinikuheitega ja ringmajandusel põhinevaid ärimudeleid;
 - ii. edendada integreeritud vahendite ja kontrollitud keskkonnajuhtimissüsteemide, nagu ELi ökomärgis ja EMAS, ning tunnustatud riiklike süsteemide kasutuselevõttu turismiteenuste osutajate ja sihtkohtade poolt;
 - b) tugevdama turismipoliitikas kliimamuutuste leevendamist ja nendega kohanemist, mis aitab kõige paremini kaasa majanduslikule, sotsiaalsele ja keskkonnaalasele kestlikkusele, ning selleks:
 - i. haldama turismivooge ning edendada turismitooteid ja looduspõhiseid lahendusi, mis on kliimamuutuste mõju suhtes vastupidavamad;
 - ii. kaaluma kliimamuutustega seotud probleemide integreerimist turismistrateegiatesse ja vajaduse korral investeringute kavandamisse;

- iii. tegelema kooskõlas kohalike kliimaprognoosidega taristu kohandamise vajaduste, ranniku- ja merekaitse ning transpordiga, eelkõige piirkondades, mis on kliimamuutustega seotud riskidele eriti avatud;
- c) tegema kindlaks asjakohased meetmed rohepöörde laiendamiseks sihtkohtades ja ettevõtetes;

27. KUTSUB komisjoni ÜLES:

- a) jätkama ring- ja säästva turismi alaste teadus- ja innovatsiooniprojektide ning suuremahuliste katseprojektide toetamist, eelkõige tegevuste puhul, mida toetatakse kliima- ja keskkonnameetmete, näiteks praeguse LIFE programmi kaudu, ning edendama kinnitatud mudelite jälgendamist ringmajanduspiirkondade ja -linnade algatuse ning muude asjakohaste olemasolevate vahendite kaudu;
- b) toetama liikmesriikide ja turismiettevõtete jõupingutusi oma keskkonnajälje vähendamisel, tagama, et turismi ökosüsteem on osa ELi uuest Euroopa kliimakerksuse ja riskijuhtimise integreeritud raamistikust⁷ ning töötama välja teadmised ja suunised, et aidata sihtkohtadel ja ettevõtetel kliimamuutustega tegeleda;
- c) tegelema turismialaste kliimaprognoosidega, sealhulgas pikaajaliste prognooside analüüsiga, võimendades selliseid riskide ja võimaluste hindamiseks olemasolevaid vahendeid nagu Copernicuse kliimamuutuste teenus⁸, ning edendama ühesuguste probleemidega liikmesriikide vahelist teabevahetust, eelkõige seoses kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise poliitikaga;
- d) koostama loetelu ELi või riiklikul tasandil tunnustatud kestlikkussertifikaatidest ja -märgistest ning seda korrapäraselt ajakohastama;

⁷ Euroopa kliimakerksus ja riskijuhtimine – Integreeritud raamistik – Kliimameetmed.

⁸ [Copernicuse kliimamuutuste teenus](#).

Digipööre, andmed ja innovatsioon

28. TUNNISTAB, et tugev Euroopa turismiandmete raamistiku ja strateegilise planeerimise integreerimine, sealhulgas ühine koostalitlusvõimeline andmeökosüsteem, tehisintellekti käsitlevad suunised, andmepõhine sihtkohtade haldamine, täiustatud andmevahendid ja uuenduslikud reisitehnoloogia teenused, on strateegilised hoovad turismi paremaks planeerimiseks ning selle konkurentsivõime, kestlikkuse ja vastupanuvõime suurendamiseks;
29. JULGUSTAB liikmesriike:
- a) edendama kooskõlas digikümnendi eesmärkidega⁹ olemasolevate digivahendite tõhusat kasutamist turismiettevõtetes ja sihtkohtade turundamise eest vastutavates avaliku sektori asutustes;
 - b) süstemaatiliselt koguma kvaliteetseid reaalaja-andmeid, kasutades vajaduse korral olemasolevaid digiplatvorme, sealhulgas lühiajalist majutust käsitleva ELi andmeraamistiku alusel kättesaadavaks tehtud andmeid, analüüsima ja kasutama andmeid strateegilise planeerimise, turistivoogude ruumilise ja hooajalise juhtimise, investeringute ning turismitulu ja -surve kohta;
 - c) edendama uuenduslikke ja kaasavaid turismiteenuseid ja sihtkoha turundamise andmepõhist käsitlemist asjaomaste avaliku ja erasektori osalejate poolt, austades samal ajal põhiõigusi, eraelu puutumatust ja andmekaitset;
30. KUTSUB komisjoni ÜLES koostöös Eurostati ja riiklike statistikaametitega läbi vaatama võrreldava turismistatistika ja parandama selle katvust, alates põhistatistikast reise ja ööbimiste kohta kuni turismi majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõju andmeteni, kasutades ära digitehnoloogiat ja täppisanalüütikat, et parandada turismiandmete kvaliteeti ja ajakohasust, samal ajal vältides tarbetut halduskoormust;

⁹ [Digikümnendi poliitikaprogramm 2030.](#)

31. KUTSUB komisjoni ÜLES koostöös liikmesriikidega:
- a) kiirendama Euroopa ühtse turismiandmeruumi kasutuselevõttu, sealhulgas:
 - i. töötama välja andmete koostalitlusvõime ja juhtimise standardid, et toetada tõenduspõhist planeerimist, seiret ning võrreldavust teiste liikmesriikide ja muude sektoripõhiste andmeruumidega;
 - ii. arendama edasi ELi turismi tulemustabelit, konsolideerida ja edendada ELi turismiplatvormi kui integreeritud tugiplatvormi, ning töötada välja sobivad haldamisvõimalused ja koostöömehhanismid, näiteks Euroopa digitaristu konsortsium;
 - iii. pakkuma andmeomanikele koostalitlusvõimelisi turismiandmeruumi vahendeid, tehnilist tuge ja stiimuleid, et tagada ettevõtete, sihtkohaturunduse organisatsioonide, kohalike omavalitsuste ja muude asjaomaste osalejate tehniline ja operatiivne digisuutlikkus ning kindlustada andmete esitajate ja kasutajate kriitiline mass kogu turismi ökosüsteemis;
 - b) tugevdama konkurentsivõimelist ja uuenduslikku turismi ökosüsteemi digivaldkonnas, tehes järgmist:
 - i. edendama inkubaatorite, kiirendite ja asjaomaste innovatsioonikeskuste vahelisi võrgustikke;
 - ii. võimaldama võrdseid tingimusi, sealhulgas asjakohaste ELi diginormide tõhusa rakendamise kaudu, kui see on asjakohane, tegeldes samal ajal sõltuvusega ELi-välistest reistehnoloogialahendustest, sealhulgas edendades Euroopa alternatiive, avatud standardeid ja andmete ülekantavust ning kasutajate kontrolli andmete üle;
 - iii. tagama, et VKEdel, idu- ja kasvufirmadel ning vajaduse korral sihtkoha turunduse organisatsioonidel ja avaliku sektori asutustel on juurdepääs ELi rahalistele vahenditele, mitmeastmelisele rahastamisele ja digiinvesteeringute nõustamisteenustele, ning edendada piiriülest koostööd asjaomaste digiüleminekuga tegelevate sidusrühmade vahel;

32. KUTSUB komisjoni ÜLES koostöös sektoriga ja teiste sidusrühmadega:
- a) jätkama turismivaldkonna digivahendeid ja -teenuseid käsitlevate teadus- ja innovatsiooniprojektide, katseplatvormide ja katseprojektide toetamist, sealhulgas selliste, mis tugevdavad arukaid sihtkohti, parandavad juurdepääsetavust, toetavad innovatsiooni ja suurendavad vastupanuvõimet;
 - b) toetama sektori juhitavat algatust töötada koosõlas tehisintellekti kasutamise strateegiaga¹⁰ välja suunised tehisintellekti vastutustundliku ja asjatundliku kasutamise kohta turismisektoris, koosõlas ELi õigusaktide ja strateegiatega ning asjakohaseid olemasolevaid töösuundi arvesse võttes;

Oskused ja kvaliteetsed töökohad

33. RÕHUTAB, et turismisektori pikaajalise konkurentsivõime ja vastupanuvõime jaoks on hädavajalik kvaliteetne tööhõive, nõuetekohased töötingimused ja oskuste arendamine koosõlas Euroopa haridusruumi¹¹, oskuste liidu¹² ja kvaliteetsete töökohtade tegevuskavaga¹³, sealhulgas ELi oskuste pakti algatuse ning riiklike ja piirkondlike oskusalaste partnerluste kaudu; TUNNISTAB, et eespool nimetatud eesmärgid on struktuurse tööjõupuuduse ja oskuste nappusega tegelemiseks üliolulised, sealhulgas demograafiliste muutuste kontekstis, ajaliste ja ruumiliste tööhõivemustrite analüüsimisel ning on eriti olulised majutus- ja turismiteenuste puhul ning turismikarjääri atraktiivsemaks muutmisel ja töötajate töökohal hoidmise soodustamisel;
34. JULGUSTAB liikmesriike vastavalt oma pädevusele:
- a) edendada turismitöötajate ja tööotsijate elukestvat, täiend- ja ümberõpet, pöörates erilist tähelepanu rohe-, digi-, ettevõtlus- ning sotsiaalsetele ja kultuuridevahelistele pädevustele, ning tagada suurem nähtavus ja teavitustegevus, et maksimeerida nende mõju ja kasutamist;

¹⁰ [Tehisintellekti kasutamise strateegia.](#)

¹¹ [Euroopa haridusruum.](#)

¹² COM (2025) 90 final.

¹³ COM (2025) 944 final.

- b) laiendama turismi piirkondades riiklikke ja piirkondlikke oskustealaseid partnerlusi ning tugevdama sihtkohaturundajate, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning muude asjaomaste osalejate rolli oskuste võimendajatena;
- c) tugevdama riiklikke ja piirkondlikke oskuste analüüsimise ja prognoosimise vahendeid, sealhulgas lisades turismiandmeruumi asjakohaseid tööhõive ja oskustega seotud andmeid;
- d) vahetama hooajalisuse juhtimist, karjäärivõimalusi ja töötajate hoidmist käsitlevaid häid tavasid, parandades võrreldava teabe kättesaadavust oskuste ja tööjõu vajaduste ning töökohtade kvaliteedi kohta;

35. KUTSUB komisjoni ÜLES:

- a) jätkama tööd ELi oskuste pakti algatusega, sealhulgas turismivaldkonna ulatusliku oskuste partnerlusega ning muude sellega seotud täiend- ja ümberõppeprogrammidega;
- b) toetama turismi käsitlevate võrreldavate ELi tasandi täiustatud ja integreeritud oskuste analüüsimise ja prognoosimise vahendite väljatöötamist, sealhulgas koordineerimise, meetodiliste suuniste ja turismiandmeruumi tõhusa kasutamise kaudu;
- c) jätkama turismialaste projektide toetamist ELi programmidest ja muudest vahenditest, millega toetatakse oskuste ja tööjõu liikuvust turismi valdkonnas;
- d) koostöös liikmesriikidega täiendavalt uurima ja edendama Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) kasutamist, et parandada kogu ELi hõlmavaid töövahendusteenuseid, sealhulgas tegelemiseks tööhõive hooajalise nõudluse ja lünkadega;

Vastupanuvõime, kohandatav juhtimine ja kriisiks valmisolek

36. Ilma et see piiraks olemasolevate vahendite kohaldamist, RÕHUTAB vajadust tugevdada kriisiks valmisolekut ja sellele reageerimist kogu turismi ökosüsteemis, tehes järgmist:
- a) töötama välja struktureeritud riskihindamise ja -ennetuse, erandolukorra lahendamise planeerimise ja varajase hoiatamise süsteemid kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil, tuginedes olemasolevatele ELi projektidele¹⁴;

¹⁴ Kriisiohjamine ja juhtimine turismis – Euroopa Innovatsiooninõukogu ja VKEdede Rakendusamet (EISMEA).

- b) parandama kriisikommunikatsiooni, sealhulgas kättesaadavat teavet mitmes keeles ja vormingus, võttes arvesse haavatavate reisijate vajadusi;
- c) integreerima kriisiohjamine, kliimamuutustega kohanemine, ohutu ja turvaline reisimine ning katastroofiohu vähendamine turismistrateegiatesse ja arukate sihtkohtade raamistikesse;

37. JULGUSTAB kasutama turismi kohandatavat juhtimist, tehes järgmist:

- a) kasutama reaajas andme- ja seiresüsteeme turistide ja ühepäeva-küllastajate voogude haldamiseks ning kohandada meetmeid sihipäraselt ja proportsionaalselt;
- b) edendama selliste turismitoodete mitmekesistamist nagu aeglane ja loodusturism, kultuuriturism, ärireisid ja MICE (kohtumised, motivatsiooniüritused, konverentsid ja näitused), soodustama turu killustamist ja turismihooaja pikendamist, et vähendada haavatavust ja vastuvõtlikkust šokkidele ning tasakaalustamata turismi;
- c) edendama sektoriülest koostööd muude poliitikavaldkondadega, nagu transport, keskkond, kultuur, digivaldkond ja tervishoid, et tulla toime ebakindluse ja väliste šokkidega;

38. KUTSUB komisjoni ÜLES tihedas koostöös liikmesriikidega:

- a) toetama sihtkohti, eelkõige sihtkohaturundajate vastupanuvõime ja sotsiaalse kestlikkuse suurendamisel, sealhulgas ELi rahastatavate projektide ja algatuste kaudu, millega luuakse jäljendatavaid parimaid tavasid, keskendudes kohalikele kogukondadele ja keskkonnale;
- b) tagama, et kriisiks valmisolek, riskiennetus ja kliimamuutustega kohanemine saavad suuremat tähelepanu ja toetust;
- c) hõlbustama paremat koordineerimist liikmesriikide vahel ja asjaomaste sidusrühmadega, et parandada valmisolekut ja reageerimist, sealhulgas vajaduse korral ajutise koordineerimiskorra kaudu, võttes arvesse turismi ökosüsteemi eripärasid;
- d) vajaduse korral võtma vastu meetmeid ja ettepanekuid, et leevendada selliste kriiside negatiivseid tagajärgi, millel on märkimisväärne mõju Euroopa turismi ökosüsteemile;

Mitmetasandiline juhtimine

39. TUNNISTAB, kui oluline on tugev mitmetasandiline ja mitut sidusrühma hõlmav juhtimine, mis hõlmab kõiki asjaomaseid poliitikavaldkondi ja asjaomaseid sidusrühmi, nagu sihtkohaturundajad, ühendused, kohalikud kogukonnad, ettevõtted ja muud asjakohased osalejad;
40. TOONITAB, kui oluline on vajaduse korral koostöö asjakohaste rahvusvaheliste partnerite ja organisatsioonidega, et suurendada Euroopa turismi ökosüsteemi sidusust, vastupanuvõimet ja ülemaailmset konkurentsivõimet;
41. TUNNISTAB vajadust uurida võimalikke viise, kuidas veelgi tugevdada kriisiks valmisoleku ning kliimamuutustega kohanemise ja vastupanuvõime juhtimist, vältides samal ajal dubleerimist olemasolevate juhtimisraamistikega, sealhulgas asjakohasel juhul kestliku arengu tegevuskava 2030 asjaomaste eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude seiret ja aruandlust toetavate raamistike konsolideerimise ja ühtlustamise kaudu;
42. RÕHUTAB vajadust parandada Euroopa kui sihtkohtadest koosneva sihtkoha nähtavust, edendades Euroopa kuvandit turvalise, kestliku ja kaasava reisisihtkohana, tunnustades, et ohutus ja julgeolek on turistide usalduse võti, samal ajal täielikult austades riiklike ja piirkondlike kaubamärkide autonoomiat ning tagades eri sihtkohtade võrdse nähtavuse;
43. JULGUSTAB liikmesriike:
 - a) tugevdama turismi ja sellega seotud poliitikavaldkondade nagu transpordi, keskkonna, regionaalarengu, digivaldkonna, innovatsiooni, oskuste, hariduse, tööturu, kultuuri ja spordi vahelist koordineerimist, kajastades asjakohastes poliitikaalgatustes turismiperspektiivi;

- b) tugevdama turismi riikidevahelist mõõdet piiriülese, temaatilise või piirkondliku koostöö, sealhulgas klastrite arendamise kaudu, ning vajaduse korral kooskõlastama lähenemisviise asjakohastel rahvusvahelistel turismifoorumitel;
- c) tugevdama struktureeritud dialoogi riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, sihtkohaturundajate ja muude asjaomaste osalejate vahel, et parandada andmete kogumist, näitajaid, sealhulgas vajaduse korral kestliku arengu eesmärkidega kooskõlas olevaid näitajate raamistikke ja aruandlusvahendeid, strateegiate ühtlustamist ja kestliku turismipoliitika rakendamist;

44. KUTSUB komisjoni ÜLES:

- a) edendada valdkondadevahelist koostööd muude asjakohaste ELi poliitikavaldkondadega, nagu transport, ühtekuuluvus- ja regionaalpoliitika, keskkond, eluase, tarbijakaitse, kultuur ja sport, kajastades turismi vaatekohta asjakohastes poliitikaalgatustes ja lihtsustades menetlusi, et luua turismi jaoks sidus, investeeeringuid soodustav ja soodne poliitiline keskkond;
- b) tugevdama ELi turismi ökosüsteemi rahvusvahelist mõõdet liidu välistegevuse ja majandusdiplomaatia osana, sealhulgas:
 - i. tõhustades koostööd ja struktureeritud teabevahetust turismi ja ühenduvuse seisukohast oluliste partnerriikide ja -piirkondadega;
 - ii. tuginedes vajaduse korral asjaomastele rahvusvahelistele organisatsioonidele ja foorumitele ning nende analüütilisele ja standardimistöele, sealhulgas ÜRO, ÜRO turismiorganisatsioonid, OECD ja asjakohased G7/G20 harud;
 - iii. toetades rahvusvahelist koostööd heade tavade vahetamisel ning turismiandmete ja -näitajate võrreldavuse tagamisel, vajaduse korral koostöös liikmesriikidega;
- c) looma ELi turismiplatvormil kasutajasõbraliku ühtse kontaktpunkti, et pakkuda turismi ökosüsteemile kättesaadavat teavet ning asjakohaseid toetus- ja rahastamisvõimalusi;

- d) hõlbustama sidusaid ELi tasandi turisminarratiive ja teavitustegevust, mis täiendavad riiklikku ja piirkondlikku brändimisautonoomiat ja mitmekesisust ning reklaamipädevusi, ning selleks:
- i. ajakohastama algatuse „Sihtkoht Euroopa“ narratiivi ja brändiraamistikku tihedas koostöös liikmesriikidega, tagades samal ajal saarte, äärepoolseimate ja vähem külastatavate piirkondade täieliku kaasamise;
 - ii. tugevdama turisminarratiivide, kestlikkuseesmärkide ja ELi laiemate poliitikaprioriteetide vahelise kooskõla;

Järelevalve ja järelmeetmed

45. KUTSUB komisjoni ÜLES koostöös liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega toetama käesolevate järelduste rakendamist, mis tuginevad nõukogu järeldustele turismi tegevuskava 2030 kohta, ja võtma nende suhtes järelmeetmeid;
46. KUTSUB komisjoni ÜLES pidama käesolevate järelduste üle järelevalvet ja esitama iga kolme aasta järel alates nende vastuvõtmisest nõukogule konsolideeritud aruande, mis käsitleb järelduste rakendamist ning asjakohaseid meetmeid, mis on esitatud turismi tegevuskava 2030 käsitlevate nõukogu järelduste lisas;
47. KUTSUB komisjoni ÜLES võtma käesolevaid järeldusi ning nendes esitatud prioriteete ja meetmeid nõuetekohaselt arvesse tulevase ELi kestliku turismi strateegia ettevalmistamisel;
48. KUTSUB turismivaldkonna sidusrühmi ÜLES osalema koostöös komisjoni ja liikmesriikidega käesolevate järelduste rakendamises, suurendades oma partnerite ja klientide teadlikkust, ning andma panus oma eksperditeadmiste ja kogemustega ning levitama saavutatud teadmisi ja tulemusi.